Oikaisuvaatimus HSL:n hallitukselle

Asia: Oikaisuvaatimus HSL:n hallituksen 10.12. 2013 päätökseen

Hallitus § 167 10.12.2013

LIPPUJEN HINNOITTELUPERIAATTEET JA HINTASUHTEET UUDESSA VYÖHYKEMALLISSA

1/07/72/720/2010

Hallitus § 167

Hakija: Östersundom-seura ry

Kappelintie 43, 00890 Helsinki

Yhteyshenkilö: Anni Laakso

info@ostersundom-seura.fi

Vaatimukset: Vaadimme, että Helsingin seudun liikenteen hallituksen 10.12. 2013 tekemät päätökset joukkoliikenteen maksuista Östersundomin osalta kumotaan ja otetaan uuteen valmisteluun ja käsittelyyn. Östersundomin asukkaiden matkalippujen hinnan tulee olla tasavertainen muiden helsinkiläisten joukkoliikenteen matkalippuhintojen kanssa.

Tasavertaisuudesta

HSL:n hallitus päätti kokouksessaan 10.12.2013 uusista lippujen hinnoitteluperiaatteista uudessa joukkoliikenteen vyöhykemallissa seuraavasti:

Vyöhykekaarten väliset hintasuhteet: Aikuisten kausilipun hintataso 30 päivän kohdalla (5 euron tarkkuudella vuoden 2013 hintatasossa) on AB-kaarella 50 euroa, BC-kaarella 60 euroa, ABC-kaarella 90 euroa, ABCD-kaarella 140 euroa, BCD-kaarella 120 euroa, CD-kaarella 90 euroa ja D-kaarella 60 euroa.

HSL:n hallitus on aiemmin päättänyt kokouksessaan Östersundomin jättämisestä ainoana Helsingin alueena C-vyöhykkeelle muiden Helsingin kaupunginosien kuuluessa A ja B vyöhykkeelle. Tästä seuraa monien östersundomilaisten ja Östersundomissa työssä -käyvien lippujen hinnan nousu kaksinkertaiseksi nykyisiin 30 päivän lipunhintoihin nähden. Palvelu kuitenkin pysyy samana.

Uuden tariffijärjestelmän periaatteena on ollut HSL:n mukaan aiempaa oikeudenmukaisempi lippujen hinnoittelu eri asuinalueiden välillä, mikä kuulostaakin hyvältä. Julkinen liikenne on verovaroin tuettua toimintaa, joka pitää tarjota yhdenvertaisesti kaikille. Veronmaksu koskee myös kaikkia tasapuolisesti. Kuitenkin HSL:n uusi tariffijärjestelmä asettaa Östersundomin asukkaat eriarvoiseen asemaan muiden helsinkiläisten kanssa. Päätös on myös ristiriidassa uudistuksen perusajatuksen kanssa oikeudenmukaisesta hinnoittelusta.

Monen östersundomilaisen matkalipun hinta nousee uudistuksen myötä kaksinkertaiseksi. On aivan tavallista, että Östersundomista käydään päivittäin töissä, koulussa ja asioilla tulevalla A-vyöhykkeellä. Östersundomista käydään töissä myös Vantaalla, yleensä omalla autolla. Sijoittuminen C-vyöhykkeelle ei tuo tilanteeseen parannusta, koska julkista liikennettä ei Vantaan suuntaan ole lainkaan. Östersundomista kuljetaan myös Sipooseen ja Porvooseen. Julkista liikennettä voivat hyödyntää Uuden Porvoontien läheisyydessä asuvat ja työskentelevät muiden yhteyksien puuttuessa.

Huomattavaa on, että vain Helsinki asettaa asukkaansa eriarvoiseen asemaan kunnallisten palveluiden saavutettavuudessa. Helsinki on ainoa HSL:n alueen kunnista, jonka alueella on kolme vyöhykettä, kaikissa muissa on kaksi. Muiden kuntien asukkaat saavuttavat palvelut kuntien sisällä samanhintaisin lipuin. Östersundomista käsin muun muassa terveydenhoidon Töölössä sijaitsevien päivystys- ja erikoissairaanhoitopalveluiden saavuttaminen maksaisi kaksinkertaisesti muihin helsinkiläisiin nähden. Samoin koululaisten mahdollisuus valita koulunsa maksaa Östersundomin koululaisille kaksinkertaisen lipunhinnan muihin Helsingin koululaisiin nähden. Esimerkiksi kaikki ruotsinkieliset lukiot sijaitsevat A-vyöhykkeellä.

Kuntalain velvoitteista

HSL:n hallituksen jäsenet ovat kunnan luottamushenkilöitä, joita velvoittaa kuntalaki. Kuntalain mukaan kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä kestävää kehitystä alueellaan. Sukupuolten tasa-arvo ja kuntalaisten yhdenvertaisuus sekä ihmisoikeuksien toteutuminen ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja sosiaalisesti kestävän kehityksen kannalta.

Kunnan tehtävinä on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä estää välitöntä ja välillistä syrjintää. Käytännössä tämä tapahtuu osana monia eri

tehtäväkokonaisuuksia: päätöksentekoa, toiminnan ohjausta ja johtamista, palveluiden järjestämistä ja tuottamista, työnantajatehtäviä sekä paikallisen elinvoiman vahvistamista.

Sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä sekä välittömän ja välillisen syrjinnän ehkäisyssä on otettava huomioon, että sukupuoli ja muu tai useampi henkilökohtainen seikka voivat olla syynä moniperusteiseen syrjintään. Tällaisia ovat esimerkiksi ikä, **asuinpaikka,** taloudellinen ja sosiaalinen asema, tausta, uskonto ja seksuaalinen suuntautuminen.

Helsingin strategiaohjelma:

Helsingin kaupunginvaltuusto on myöskin tänä vuonna hyväksynyt vuosiksi 2013-2016 Strategiaohjelman, jonka eettisissä periaatteissa todetaan muun muassa seuraavaa:

"Kaupunki painottaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyttä, oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta. Kaupunki pyrkii yhdessä kuntalaisten kanssa rakentamaan vakaan ja turvallisen ympäristön, kunnioittamaan kuntalaisten ja henkilöstönsä laillisia oikeuksia sekä tukemaan heidän hyvinvointiaan ja viihtyvyyttään. Hyvä maine on kaupungille tärkeä toimintaa ohjaava periaate."

"Kaupunki tuottaa tai järjestää kuntalaisille laadukkaita palveluita asukaslähtöisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti kaupungin molemmilla kielillä. Kaupungin henkilöstö ymmärtää ja ennakoi kuntalaisten tarpeet. Yhteinen helsinkiläisyys kunnioittaa eri väestöryhmiin kuuluvien oman kielen ja kulttuurin säilyttämistä sekä kaikkien asukkaiden kulttuurisia oikeuksia. Helsingissä ei suvaita rasismia – helsinkiläinen voi olla monenlainen ja jokainen on yhdenvertainen. Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on kaikkien ihmisten perusoikeus ja yhteiskunnallinen perusarvo. Päätöksenteossa huomioidaan sukupuoli-, yhdenvertaisuus- ja ympäristövaikutukset."

Asukasvuorovaikutus puuttuu

Kuntalaki velvoittaa myös asukkaiden kuulemiseen heitä koskevissa asioissa.

HSL ei ole tariffijärjestelmää suunniteltaessa lähestynyt Östersundomin asukkaita. HSL ei ole selvittänyt, minne östersundomilaisten päivittäiset työ- ja koulumatkat suuntautuvat. Asukastilaisuuksia ei ole järjestetty eikä lausuntoja ole pyydetty esimerkiksi alueen asukasyhdistyksiltä.

Palautetta on voinut antaa uudistuksesta median välityksellä. Tämä ei kuitenkaan ole kuntalain edellyttämää vuorovaikutusta ja se sulkee pois henkilöt, jotka eivät käytä internettiä.

HSL :n perustelut:

"Nykyinen malli, jossa Helsingin vyöhyke ulottuu aina Sipooseen asti, ei kuitenkaan yleisesti ottaen ole seudun asiakkaiden kannalta tasa-arvoinen, koska Helsingin sisäisellä lipulla pääsee idässä hyvin paljon pidemmälle kuin lännessä. Lisäksi Sipoon ja Helsingin rajalle muodostuu kahden vyöhykkeen hintaporras, mikä ei ole siellä matkustavan kannalta oikeudenmukaista."

Helsinki on hakenut Östersundomin liittämistä Helsinkiin ja sitoutunut kehittämään aluetta kiinteänä osana muuta Helsinkiä.

Östersundom-seura ei aja kenenkään lipunhintojen korotusta. Huomattava on kuitenkin, että vaikka kahden vyöhykkeen hintaporras muodostuisikin Sipoon ja Helsingin välille lipun hinta ei nousisi nykyisestä seutulipusta. Nykyinen koko HSL-alueen (lähiseutu 3) lippu maksaa 138,70 euroa (30 päivää),

Tulevan ABCD-kaaren lipun hinta olisi 140 euroa (30 päivää), eli hinnannousua sipoolaisille ei juuri nykyisestä tulisi. Kaksinkertainen lipunhintojen korotus on tässäkin suhteessa tällöin huomattavasti epäoikeudenmukaisempaa. Sipoolaisten lipunhintojen laskua ei tule toteuttaa östersundomilaisten lippujen hinnan kaksinkertaisella korotuksella.

"Lippujen hinnat pitää säilyttää kohtuullisella tasolla, jotta matkustajamäärät nousisivat jatkossakin. Toisaalta kuntien rahoitustarve ei saisi juurikaan kasvaa nykyisestä. Kuntatalouden kannalta olisi ollut kestämätöntä jos esimerkiksi B-vyöhyke olisi nyt esitettyä laajempi. Mitä laajempi B-kaari olisi, sitä enemmän se kunnille maksaisi joukkoliikenteen järjestämiskustannuksina."

Helsingin rahoitustarve pienenee joukkoliikenteen lipputuen osalta 2,9 milj. euroa ja arvioitu verotulojen lisäys huomioon ottaen yhteensä 5,9 - 7,9 milj. euroa. Helsinki tulee säästämään östersundomilaisten kustannuksella? Mitään verovaroin rahoitettujen palveluiden puuttumista ei voida perustella sillä ,että rahoja ei riitä jollekin asukasryhmälle, esim tietyn asuinpaikan asukkaille, etniselle ryhmälle, tietylle ikäryhmälle jne.

Nyt on kysymys oman kunnan jäsenille järjestettävästä, verovaroin rahoitettavasta palvelusta tasavertaisena muiden kuntalaisten kanssa. Östersundom liitettiin Helsinkiin Helsingin hakemuksesta valtioneuvoston päätöksellä 2007. Helsinki sitoutui tällöin kuntajaon määräämiin edellytyksiin.

Kuntajakolaista

4 §

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos parantaa:

1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;

2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;

3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai

4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kuntajakolain 4 §:n mukaiset yleiset edellytykset eivät täyty, jos kuntajakomuutos ei edistäisi palvelujen järjestämistä alueen asukkaille, ei parantaisi alueen asukkaiden elinolosuhteita, ei parantaisi alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia eikä edistäisi kuntien toimintakykyä eikä toiminnan taloudellisuutta.

Kuntajakolain 1 §:n mukaan kuntajakoa kehitetään kuntien alueellista eheyttä ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta edistävällä tavalla. Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta. Kuntajakolain 4 §:n mukaan kuntajaon muuttamista koskevana yleisenä edellytyksenä on, että muutos edistää palvelujen järjestämistä alueen asukkaille, parantaa alueen asukkaiden elinolosuhteita tai alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia tai edistää kuntien toimintakykyä ja toiminnan taloudellisuutta.

Kuntajaon jälkeen monet palvelut ovat heikentyneet.

Terveyspalvelut ja ruotsinkielisten palvelut ovat heikentyneet. Vuosikausia jatkunut rakennuskielto vaikeuttaa niin yksityisten ja yritysten tulevaisuudensuunnittelua ja siten toimintamahdollisuuksia. Kiinteistöjen kauppa on tyrehtynyt epävarman kaavoitustilanteen vuoksi.

Alueen päiväkodeista on monta suljettu, avoinna kaksi. Yläasteen koululaiset ovat edelleen parakeissa. Kulttuuripalveluita ei enää ole.

Ainoana parannuksena on ollut julkisen liikenteen järjestäminen, jota palvelua HSL haluaa nyt hintojen korotuksella heikentää ja osoittaa, että Kuntajakolain sisältämät velvoitteet eivät tässäkään suhteessa tule täytetyiksi.

Ekologisuus

Helsingin kaupunginsuunnitteluvirasto suunnittelee Östersundomiin metroon perustuvaa liikennejärjestelmää, jonka tulisi olla asukkaita houkutteleva liikkumistapa. Suunnitellut lipunhinnat tekevät yksityisautoilun yhä houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi, mikä on ristiriidassa Helsingin päästövähennystavoitteiden kanssa. Joukkoliikenteen lipun hinta on tärkeä tekijä liikkumisvälinettä valittaessa. Ihmettelemme myös Helsingin tavoitteita laskea joukkoliikenteeseen käytettäviä varoja. Ilmastonmuutos kuitenkin koskee meitä joka hetki enemmän, panostukset julkiseen liikenteeseen on nopea keino vaikuttaa päästöjen määrään.

Vaatimukset

Vaadimme Östersundomin alueen julkisen liikenteen lipunhintoja uudelleen valmisteluun ja käsittelyyn vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa.

Helsingin muut alueet ja Östersundom tulee olla saavutettavissa kaikki samalla lipun hinnalla. Kuntalain velvoitteita on noudatettava oikeudenmukaisen ja tasavertaisten hinnoittelun järjestämiseksi. Kuntajakolain velvoitteita Östersundomin kehittämiseksi kiinteänä osana muuta Helsinkiä ja alueen palveluiden parantamiseksi on noudatettava. Östersundomin tulee sijoittua B-vyöhykkeelle tai muilla järjestelyillä taata lipunhintojen yhdenvertaisuus.

Lisäksi vaadimme uudelleen käsiteltäväksi lippujen hinnoittelun Östersundomin ja Sipoon välillä, jotta lipun nykyistä hintaa voidaan laskea. HSL:n suunnittelijoiden tulee luoda kaikille oikeudenmukainen tariffijärjestelmä.

Helsingissä 26.12 .2013

Jukka Massa

puheenjohtaja

Östersundom-seura ry